

วิจารณ์หนังสือ : Book Review

งานก็ได้ผล คนก็เป็นสุข*

Fruitful Work and Happy Human

ผู้เขียน: สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต)

Author: Phra Buddhakosajarn (P.A. Payutto)

พระครูอดรณาวาณาคูณ (สจฺจาโสโก) และ พระมหามิตร จิตฺตปัญโญ

Phrakru Udornpawanakhun (Sujjasapho) and Phramaha Mit Thitapanyo

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

Corresponding Author, E-mail: surachaed2517@gmail.com

1. บทนำ

หนังสือเรื่อง งานก็ได้ผล คนก็เป็นสุข เขียนโดย สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต) เป็นหนังสืออ่านเพื่อประกอบการทำงานตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับหลักเหตุและผลของการทำงาน การเผชิญหน้ากับงาน และเผชิญหน้ากับ ความจริง การใช้ชีวิตไปกับการทำงาน จะทำงานอย่างไรให้มีความสุข ส่วนสำคัญของชีวิต ที่ทำให้คนพัฒนาตนเองได้ก็คืองานทำให้เกิดผลคือ ผลตอบแทนภายในและภายนอกมีจำนวน 146 หน้า พิมพ์เป็นครั้งที่ 4 ผู้เขียนนั้นเป็นผู้เชี่ยวชาญหลายด้าน นอกจากนั้นหนังสือเล่มนี้ยังสามารถใช้ประกอบการสอนวิชาพระพุทธศาสนาตามมหาวิทยาลัยต่างๆ ในประเทศไทย มีธรรมกลาที่เผยแพร่ฉบับปณรายการ และมีผลงานหนังสือที่ใช้

เป็นหลักอ้างอิงหลายร้อยเรื่อง เฉพาะอย่างยิ่งพุทธธรรม พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม และพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ ในปี พ.ศ. 2524 ผู้เขียนได้รับอาราธนาเป็น Visiting Scholar ที่ Center for Study of World Religions และบรรยายวิชาการทางพุทธศาสนาสำหรับ Divinity Faculty และ Arts Faculty ที่ Harvard University อีกด้วย หนังสือเล่มนี้ เป็นการรวบรวมหนังสือ 3 เล่ม คือ งานก็ได้ผล คนก็เป็นสุข ชีวิตกับการทำงาน และการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ซึ่งสำนักพิมพ์อมรินทร์ ได้จัดพิมพ์ขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2547 เมื่อครั้งผู้เขียนยังดำรงสมณศักดิ์เป็น พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต) ปัจจุบัน ผู้เขียนได้รับพระราชทานสถาปนาสมณศักดิ์เป็น สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์

*ได้รับบทความ: 3 ตุลาคม 2561; แก้ไขบทความ: 12 ธันวาคม 2562; ตอรับตีพิมพ์: 26 ธันวาคม 2562

2. โครงสร้างของหนังสือ

โครงสร้างของหนังสือ แบ่งออกเป็น 3 บท ดังนี้ งานได้ผล คนก็เป็นสุข ชีวิตกับการทำงาน และการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน การเรียงบทหนังสือมีความสอดคล้องกันดี การเรียบเรียงให้เห็นว่า การทำงานได้ผลก็จะมีความสุขไม่มีใครจะหลีกเลี่ยงหน้าที่ได้ ทุกชีวิตมีหน้าที่ที่มากไปกว่านี้ก็คือ ทุกอาชีพจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพในการทำงานของตนอย่างต่อเนื่อง จึงมองเห็นได้ว่าการเขียนนั้นก็เพื่อประโยชน์แก่สาธารณชน อีกทั้งเป็นการเผยแผ่คำสอนธรรมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในการที่จะนำหลักธรรมมาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตกับสังคมปัจจุบัน

3. เนื้อหาโดยย่อ

หนังสือเล่มนี้มี 3 บทใหญ่ และมีบทย่อยอีก 20 บทย่อย ซึ่งสามารถสรุปได้แต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

ผู้เขียนได้อารัมภบทเรื่อง งานก็ได้ผล คนก็เป็นสุข บอกให้รู้ว่า ผู้เขียนจะนำเสนอการศึกษาชีวิตของการทำงานของใคร อะไร ที่ไหน ทำไม ในหนังสือเล่มนี้ ได้เขียนถึงการทำงานของบริษัทที่มีกระบวนการปลูกสับประรดและผลิตสับประรด ซึ่งประธานกรรมการบริษัทได้นิมนต์มา ในประเด็นชีวิตจะสุขสันต์ ถ้าทำงานมีความสุข ได้อธิบายในแต่ละหัวข้อคือ 1) หลักเหตุและผลของการทำงาน 2) การเผชิญหน้ากับงานหรือเผชิญหน้ากับความจริง 3) การใช้ชีวิตไปกับการงานมากผลที่ได้คือ เงิน 4) จะทำงานอย่างไรให้มีความสุข ผู้เขียนได้เสนอแนะให้เห็นจุดสำคัญที่จะให้ชีวิตมีความสุขและยก

ตัวอย่างประกอบให้เห็นเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน คือ การจัดการกับงานหรือปฏิบัติต่องานให้ถูกต้องจะต้องมีสองส่วนคือ หนึ่ง ตัวงานที่จะต้องให้เกิดผลสำเร็จ สอง จิตใจที่ทำงานที่มีความสุข (Phra Buddhakosajarn (P.A. Payutto), 2017 : 3-6) ซึ่งในประเด็นนี้ สอดคล้องกับงานเขียนของพุทธทาสภิกขุ หนังสือหน้าที่ของมนุษย์ กล่าวไว้ว่า “การได้ความผาสุกทางร่างกายอย่างนี้ก็เป็นเรื่องธรรมดาสามัญ เรียกว่า ความสุขอย่างลึกๆ นี้ความสุขอย่างวิสัยโลก อย่างชาวโลก อย่างโลกนี้เป็นความผาสุกทางกาย จะเรียกว่าเป็น ภาษารวมให้วิเศษวิโสสักหน่อย ก็เรียกว่า ความวิเวกทางกาย ก็ยังได้ คือ มีความผาสุกอย่างนี้แล้ว กายไม่ถูกรบกวน ความรู้สึกทางกายสัมผัสทั้งหลายไม่ถูกรบกวนความรู้สึกทางกายสัมผัสทั้งหลาย ไม่ถูกรบกวนก็เรียกว่า สบายหรือผาสุก” ซึ่งท่านพุทธทาสได้อธิบายประเด็น ความสุขของทางโลก และในการทำงานด้วยใจเบิกบานเป็นสุขกล่าวว่า “อันแรกก็ดูจะเรียกว่า พระเจ้าเงินตรา เพราะเดี๋ยวนี้มีสามัญสำนึกว่า เงินช่วยอะไรได้ ทุกอย่าง เพราะฉะนั้นเงินเป็นพระเจ้า เพราะว่าช่วยเราได้ทุกอย่าง ก็เลยบูชาเงินเป็นพระเจ้าองค์แรก คือ พระเจ้าเงินตรา เงินตรานี้หมายถึงอำนาจแห่งการซื้อหาสิ่งที่ต้องการ” ซึ่งเป็นการเตือนสติไม่ให้เราหลงในวัตถุนิยมเป็นคนของกิเลส ประเด็นทางด้านจิตใจของผู้ทำงาน เช่น การเริ่มต้นวางใจต่องานให้ถูก ถ้าวางใจต่องานผิดแต่ต้นก็จะพลาดหมดได้ อธิบายให้เห็นคุณค่าของงาน ประการแรก คือ ผลตอบแทนในการทำงาน ประการที่สอง คุณค่าของงานก็คือ ผลที่เป็นวัตถุประสงค์หรือความมุ่งหมาย

ของงานนั่นเอง งานยิ่งเพิ่มคุณค่า เมื่อใช้เป็นเครื่องพัฒนาตัวคน และได้อธิบายถึงเรื่อง คนกับสังคม ส่วนสำคัญของชีวิตที่ทำให้คนพัฒนาตนเองได้ก็คือ งานทำให้เกิดผล คือ ผลตอบแทนภายนอก เช่น ได้รับการเลื่อนขั้น เลื่อนระดับงานผลภายใน คือ การที่ทำให้เรามีความชำนาญในงานมากขึ้น ผู้เขียนได้ชี้ให้เห็นผลการได้จากงาน คือ การได้สองขั้น คือ ได้จากตัวเอง กับได้จากคนอื่น และยกตัวอย่าง การพัฒนาดนด้วยจะทำให้สังคมก็จะพัฒนาด้วยการใช้โวหารในการเขียน เป็นลักษณะการเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างของการพัฒนาดนเอง กับสังคม ประเด็นสิ่งอื่นได้หลากหลาย ทำไม่ไม่ปรุงแต่งใจตัวเองให้เป็นสุข (Buddhadasa Bhikkhu, 2016 : 27)

ถัดมา ผู้เขียนได้เสนอประเด็น เกี่ยวกับคำสอนของพระพุทธองค์และหลักธรรม มาอธิบายเพิ่มเติม ในเรื่องสมาธิช่วยให้เกิดพลังจิตๆ จะใช้ทำงานอะไรก็ได้ (Phra Buddhakosajarn (P.A. Payutto), 2017 : 38-46)

ซึ่งในประเด็นนี้ สอดคล้องกับงานเขียนของพระธรรมมงคลญาณ หนังสือธรรมะ รุ่งอรุณ 4 ในหัวข้อ “พลังจิตมีเงินก็หาซื้อไม่ได้ ถ้าอยากได้ก็ต้องทำเอง” ความตอนหนึ่งว่า “มรรคมีหนทางเดียวเท่านั้นที่บุคคลจะพึงเดินไป ทางนี้จะเดินคู่กันไม่ได้ เดินทางเดียวเดี่ยวอย่างเนี้ยเท่านั้น ที่จะทำให้พลังจิตเกิดได้ก็คือ การทำสมาธิ นึกพุทโธเริ่มแรก ก็เริ่มผลิตพลังจิตแล้ว” ซึ่งพระธรรมมงคลญาณได้พูดถึงการทำสมาธิแล้วได้พลังจิต ซึ่งหาซื้อไม่ได้ อยากได้ต้องทำสมาธิเอาเอง (Phra Dhammamon kolyan, 2012)

การอธิบายบทนี้ สะท้อนให้เห็นถึงเรื่องความสุขตามแนวคิดของผู้เขียน จะต้องมีส่วน คือ ตัวงานที่จะต้องให้เกิดผลสำเร็จ และจิตใจที่ทำงานที่มีความสุข ความสุขส่วนตามแนวคิดของท่านพุทธทาสภิกขุ ความสุขของการทำงานเรียกความสุขอย่างวิสัยโลก เพราะมีค่าตอบแทนคือ เงินตรา ท่านได้เขียนเตือนสติของคนไม่ให้หลงในวัตถุนิยม และผู้เขียนยังได้อธิบายเรื่อง สมาธิช่วยให้เกิดพลังจิตๆ จะใช้ทำงานอะไรก็ได้ ซึ่งสอดคล้องกับคำสอนของพระธรรมมงคลญาณ กล่าวถึงการทำสมาธิ นึกพุทโธเริ่มแรกก็เริ่มผลิตพลังจิตแล้วจะเห็นได้ว่าไม่ว่าจะทำงานอะไรก็ตามที่ขาดไม่ได้เลยคือ การทำงานต้องมีสมาธิจดจ่อในงานที่ทำจึงจะประสบผลสำเร็จ ทำให้เกิดความสุขในชีวิตผลที่ตามมาคือ ค่าตอบแทนที่ได้นำมาใช้ในชีวิตประจำวัน การเขียนทำให้เห็นเป็นรูปธรรมได้อย่างชัดเจน คนเราถ้าหากขาดสมาธิที่จะทำงานแล้วงานที่ได้ผลออกมาก็จะไม่สมบูรณ์แบบและไม่สามารถประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

เนื้อหาในหนังสือถัดมา เรื่อง ชีวิตกับการทำงาน ผู้เขียนได้กล่าวถึง การที่ได้รับนิมนต์มาเป็นการเขียนแบบเชิงวิชาการ โดยได้อธิบายความหมายของงาน การเขียนแบบแทรกคติสอนใจให้ทำตนให้รู้สึกกว่า ตนเองมีประโยชน์ ศรัทธากับกำลังใจ ผู้เขียนได้อธิบายรายละเอียดของเนื้อหาเรื่องการมีศรัทธา ศรัทธาคือ ความเชื่อ ความมั่นใจในคุณค่าในสิ่งที่ตนกระทำ ความสัมพันธ์ในครอบครัวและแนวทางแก้ไขกรณีเกิดปัญหาในชีวิต ศรัทธาในทางศาสนา และได้อธิบายวิธีเรียงเรียง โดยเริ่มจากประเด็น ดังต่อไปนี้ 1) เทคนิคในการเรียงเรียง

เปรียบเทียบศรัทธาในทางโลกกับศรัทธาทางศาสนา
2) โวหารที่ใช้ในการเขียนงาน 3) การประเมินเนื้อเรื่อง
ความสุขแท้ที่อยู่จริงของชีวิต

ผู้เขียนได้วิเคราะห์ ประเด็นสำคัญ คือ 1)
การนิยามศัพท์ 2) วางรูปประโยคและวรรคตอน
3) การวิเคราะห์เนื้อหาในหลักการของพระพุทธเจ้า
พระรัตนตรัย และพระสงฆ์ รวมถึงการศรัทธาใน
พระพุทธเจ้า คือ ศรัทธาในบุคคลที่มีความบริสุทธิ์
มีปัญญารู้แจ้งเป็นแบบอย่างของมนุษย์ ผู้เขียน
สามารถเจาะลึกในประเด็นเรื่องสิ่งแวดล้อมตัวเรา
ล้วนเกิดจากธรรมชาติ และได้ยกประเด็นเรื่อง
ความจริงของสิ่งทั้งหลายเรียกว่า ธรรม คือ กฎเกณฑ์
ความจริง การรู้เห็นสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง
คือ การเข้าถึงธรรม การตรัสรู้ธรรมแล้ว จึงเป็น
พระพุทธเจ้าขึ้นมา และประเด็นที่เป็นหัวใจสำคัญ
ของบทนี้ คือ ธรรม ซึ่งเป็นตัวที่ทำให้มนุษย์ผู้รู้
แล้วกลายเป็นพุทธะ (Phra Buddhakosajarn
(P.A. Payutto), 2017 : 49-52)

ซึ่งในประเด็นนี้ สอดคล้องกับงานเขียน
โดย สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรม พระยาวชิรญาณ
วโรรส ผู้ทรงกำหนดหลักสูตรนิกธรรม ไพยนต์
กาสิ เป็นผู้เรียบเรียง ในหนังสือเรียนนิกธรรมฉบับ
มาตรฐานบูรณาการชีวิต วิชา พุทธานุพุทธประวัติ
ในหัวข้อ กว่าจะมาเป็นพระพุทธเจ้า ได้กล่าวถึง
พระพุทธเจ้าของเราทั้งหลายครั้งเสวยพระชาติเป็น
สุเมธดาบส ได้แผ้วทางร่วมกับชาวเมืองรัมมนคร
เพื่อรับเสด็จพระทีปังกรพุทธเจ้า เมื่อทางนั้นยังไม่
เสร็จพระพุทธเจ้าได้เสด็จมาถึงก่อนสุเมธดาบส
ครั้งเห็นพระพุทธลักษณะเท่านั้น เกิดปิติอย่างแรง
กล้าถึงกับยอมสละชีวิตด้วยคิดว่า “พระผู้มีพระ

ภาคเจ้าทีปังกร อย่าได้ทรงเหยียบที่โคลนตมเลย
ขอทรงเหยียบแผ่นหลังของเราเสด็จไปพร้อมกับ
พระสาวกทั้งปวงเหมือนทรงเหยียบสะพานที่มีพื้น
เป็นแก้วผลึกเกิด” จากนั้นจึงปูลาดแผ่นหนังและ
ผ้าเปลือกไม้สยายผม นอนคว่ำหน้าทอดตัวทับ
เปือกตม นั้น พร้อมกับตั้งความปรารถนาการตั้งความ
ปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้าจักสำเร็จได้ต้องประกอบ
ด้วยการประมวลธรรม 8 ประการ ที่เรียกว่า อัฐ
ธัมมสโมธาน คือ 1) มนุสสัตตะ เป็นมนุษย์ 2) ลิง
คัมปัตติ เป็นเพศชายเท่านั้น 3) เหตุ มีอุปนิสัยบรรล
มรรคผลได้ 4) สัตถการทัสสนะ เข้าเฝ้าพระพุทธเจ้า
ขณะที่ทรงพระชนม์อยู่ 5) ปัพพัชชา ออกบวช
บำเพ็ญเพียรในสำนักที่มีความเชื่อเรื่องกรรม 6)
คุณสัมปัตติ ถึงพร้อมด้วยคุณคืออภิญญา 5 สมบัติ
8 7) อธิการ มีการกระทำที่ยิ่งใหญ่สละชีวิตเพื่อ
พระพุทธเจ้าได้ 8) ฉันทตา มีความพอใจบำเพ็ญ
ธรรมเพื่อความเป็นพระพุทธเจ้า (พุทธการกรรม) ว่า

“ในอนาคตกาล ขอให้ข้าพเจ้าได้เป็น
พระพุทธเจ้า เหมือนกับพระทีปังกรพุทธเจ้าด้วย
เถิด” และอีกประเด็นหนึ่งหนังสือเล่มเดียวกัน
ได้พูดถึงความเลื่อมใสศรัทธาของพระเจ้าอโศก
ในตอนหนึ่งว่า สาเหตุที่ทำให้พระเจ้าอโศกนับถือ
พระพุทธศาสนา” ในปีที่ 8 ของการครองราชย์
พระเจ้าอโศกได้ยกกองทัพไปตีเมืองกาลิงคะ
พระองค์ได้รับชัยชนะเช่นเคย และจับเชลยศึกได้
จำนวน 150,000 คน ส่วนที่ถูกฆ่าในสนามรบมี
จำนวนเป็นแสนคน แต่ในการศึกครั้งนี้ ทำให้
พระองค์ได้เห็นความอำมหิตของผู้พิชิตที่สามารถ
เช่นฆ่าผู้คนได้อย่างเลือดเย็น ไม่วายเว้นแม้แต่เด็ก
เล็กหรือสมณชีพรามณ์ ทำให้พระองค์เกิดความ

รู้สึกผิดในพระทัย และทรงดำริว่า

“การชนะที่แท้จริงนั้น หาใช่ด้วยการใช้กำลังไม่ แต่อยู่ที่การชนะด้วยสันติธรรม” ในวันหนึ่ง พระองค์ทอดพระเนตรเห็นสามเณรน้อยรูปหนึ่งนามว่า “นิโครธสามเณร” ซึ่งเป็นพระโอรสของเจ้าชายสมณะที่พระองค์สังหารเพื่อแย่งชิงราชสมบัติ มีอิริยาบถสงบเยือกเย็น ดูน่าเลื่อมใส พระองค์ทรงนิมนต์เข้ามารับภัตตาหารในพระราชวัง นิโครธสามเณรเมื่อทำ ภัตกิจเสร็จ ได้แสดงธรรมโปรดให้พระองค์ทรงละอุปนิสัยที่โหดร้ายเสีย ทำให้พระเจ้าอโศกมหาราชเกิดความเลื่อมใสประกาศองค์เป็นอุบาสกผู้มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งตลอดชีวิต” (Kasee, 2008 : 23)

ภาพรวมของเนื้อหาในประเด็นนี้ สะท้อนให้เห็นถึง ความเลื่อมใสเปรียบเทียบกับศรัทธาในเรื่องการทำงานคือ การพัฒนาคน อธิบายเรื่องศรัทธาในระดับต่างๆ แต่ควรมีหลักเป็นฐานของศรัทธาคือ ความเชื่อความมั่นใจในหลักการองค์ความรู้เรื่องงาน เป็น 5 ระดับ ตั้งแต่ระดับหยาบที่สุด ระดับหยาบธรรมดา ระดับละเอียดน้อย ระดับละเอียดมาก และระดับละเอียดที่สุดหลักการงาน จะเน้นเรื่องศรัทธาเป็นประเด็นสำคัญเกือบจะทุกหัวข้อ เพราะศรัทธาเป็นเครื่องทำให้เกิดกำลังใจ งานเป็นเครื่องช่วยเสริม และต้องมีปัญญาด้วย รวมถึงเรื่องความสุจริต ไม่สุจริต อธิบายให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างสองสิ่งเปรียบเทียบให้เห็นภาพอย่างชัดเจน รวมถึงเรื่องการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน และการปรับตัวในสังคมผู้เขียนได้นำเสนอประเด็น การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ได้ให้คำจำกัดความคำว่า “ประสิทธิภาพ” และโยง

เรื่องไปถึงประสิทธิภาพการทำงานของพระพุทธเจ้า เป็นการเกริ่นนำว่าหัวข้อต่อไปจะพูดถึงเรื่องอะไร ทำให้ผู้อ่านอยากจะติดตามตอนต่อไป สันโดษไม่ดี ไม่สันโดษจึงดี ผู้เขียนได้แบบเชิงวิชาการ อ้างหลักฐานจากพระไตรปิฎก เป็นการใช้ถ้อยคำแบบสละสลวย กลมกลืนกับเนื้อหาที่อ้าง พร้อมยกตัวอย่างให้ผู้อ่านเห็นแต่ละประเด็นของหลักธรรมได้เข้าใจยิ่งขึ้น และได้นำหลักธรรมมาสอดแทรกในเรื่องการบริโภคปัจจัย 4 ของพระภิกษุสงฆ์ และปัจจัย 4 ของชาวบ้าน ได้วิเคราะห์ เรื่องความ ไม่สันโดษที่เป็นพระจริยาวัตรของพระพุทธเจ้า (Phra Buddhakosajarn (P.A. Payutto), 2017 : 99-100) ซึ่งสอดคล้องกับงานเขียนของพระมหาบาง เขมานันโท หนังสือ ศีลห้า: (เบญจศีล) จริยธรรมสากลของพระพุทธศาสนา เพื่อสันติภาพโลก ความว่า “ศีลห้าประการ เป็นศีลธรรมพื้นฐานของพระพุทธศาสนา เป็นที่น่าสังเกตว่า ศาสนาส่วนมากในโลกตั้งหลักศีลธรรมของตนบนฐานของจริยธรรมเฉพาะกลุ่ม คือ เป็นกฎกติกาทางจริยธรรมมีความอยู่รอด ความสามัคคี และความเจริญรุ่งเรืองของเผ่าหรือประเทศชาติของตนเป็นรากฐาน กฎกติกาเหล่านี้ถูกบัญญัติขึ้นโดยศาสดา เพื่อให้ชุมชนนั้นอยู่ด้วยกันเป็นกลุ่มเป็นก้อน โดยปราศจากความขัดแย้ง” (Phramaha Bang Kemanando, 2016 : 16)

ผู้เขียนได้อธิบายในประเด็น จะต้องศึกษาให้ลึกในเรื่อง ความสันโดษ โดยนำมงคลสูตร 38 มาเป็นตัวอย่างเรื่อง ความสันโดษ ความอยากที่ดี และได้ยกข้อแรกของหลักธรรมเรื่อง อิทธิบาท 4 เปิดประเด็นให้ผู้อ่านติดตามเรื่อง อิทธิบาท 4: ทางแห่งความสำเร็จ ยกหลักธรรมและขยายความ

แบบภาษาง่ายๆ การเขียนแบบเชิงคำถาม สามารถทำให้ผู้อ่านหาคำตอบในประเด็นต่างๆ เช่น ฉันทะ ทำให้ขยัน ตัณหาทำให้ขี้เกียจ และได้เปรียบเทียบหลักธรรมกับสภาพความเป็นจริงของคนทำงานให้เห็นข้อดีและข้อเสีย การสันโดษที่ถูกต้องมีธรรมฉันทะเป็นบทสรุปในเรื่องอิทธิบาท 4 (Phra Buddhakosajarn (P.A. Payutto), 2017 : 99-100)

การอธิบายในบทนี้ ผู้เขียนได้กล่าวถึงพุทธพจน์ของพระพุทธเจ้า โดยอ้างหลักธรรมมาอธิบายในเรื่อง การบริโภคปัจจัย 4 ของพระภิกษุสงฆ์ และปัจจัย 4 ของชาวบ้าน เขียนแบบเชิงอุปมาอุปไมยเปรียบเทียบ และวิเคราะห์ในแต่ละประเด็นทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ง่ายขึ้น เช่น ความไม่สันโดษที่เป็นพระจริยวัตรของพระพุทธเจ้า และประเด็นสำคัญที่จะต้องศึกษาให้ลึกซึ้งในเรื่องความสันโดษโดยนำมงคลสูตร 38 มาเป็นตัวอย่าง ยกข้อแรกของหลักธรรมเรื่องอิทธิบาท 4 ทำให้ผู้อ่านอยากจะติดตามอ่านในบทต่อไป

4. สรุป

1. จุดเด่นของหนังสือ

1.1 ด้านรูปแบบของหนังสือเป็นแบบพกพาสะดวกกับการอ่าน สารบัญของหนังสือมีความชัดเจนในแต่ละบท รูปแบบของตัวหนังสืออ่านง่าย มีภาพประกอบอย่างสวยงาม ทำให้ผ่อนคลายในการอ่านแบบสบายๆ ไม่เครียด ผู้เขียนได้นำเอาชื่อเรื่องมานำเสนอเป็นบทแรก ซึ่งเป็นหัวใจของหนังสือเล่มนี้ โดยยกตัวอย่าง จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในโรงงานสับปะรด การวางรูปแบบนำเสนอจากง่ายไปหายาก จะเห็นได้จาก นำเอาเรื่อง

ความสุขจากการทำงานมาเขียนในบทแรกๆ แล้วแทรกหลักธรรมในบทหลัง หนังสือเล่มนี้ได้อธิบายประเด็นสำคัญของแต่ละเรื่องให้เห็นเป็นรูปธรรมเข้าใจง่าย ผู้อ่านสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ จึงกล่าวได้ว่า หนังสือเล่มนี้มีรูปแบบที่มีความชัดเจนมาก

2. ด้านเนื้อหา แบ่งออกเป็น 2 ประเด็น คือ เนื้อหาหลัก และเนื้อหารอง

2.1 เนื้อหาหลัก ได้อธิบายประเด็นสำคัญที่ผู้อ่านจะต้องทำความเข้าใจ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถนำไปปรับใช้ เช่น ความหมายของศัพท์ต่างๆ หลักการวิธีการ หลักธรรมที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการทำงาน การทำความเข้าใจหลักอิทธิบาท 4 ในส่วนนี้ ผู้วิจารณ์มีความเห็นว่า ผู้เขียนบรรยายได้ดีมาก ในประเด็นหลักๆ เช่น รูปแบบในการเขียนแบบภาษาเรียบง่ายแทรกหลักธรรมะ การนิยามศัพท์ การยกพุทธภาษิตภาษาบาลีแบบสั้นๆ ได้แปลเป็นภาษาไทยและอธิบายได้อย่างชัดเจน การอธิบายหลักการทำงาน วิธีการนำไปปรับใช้ การเปรียบเทียบ การเรียบเรียงจากเรื่องง่ายไปหาเรื่องยาก ได้แยกประเด็นต่างๆ ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ

2.2 เนื้อหารอง ในส่วนที่เป็นคำอธิบายในแต่ละหัวข้อพร้อมการยกตัวอย่างประกอบ ผู้เขียนได้บรรยายให้เห็นรูปธรรมอย่างชัดเจน มีการยกตัวอย่างประกอบในแต่ละบทได้เป็นอย่างดี ซึ่งผู้อ่านสามารถไปสืบค้นได้จากชื่อคัมภีร์หรือพระสูตรที่อ้างอิงต่อไป ประโยชน์ของหนังสือ ทำให้ผู้อ่านสามารถประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้ ในการทำงานที่ได้ผลคนก็เป็นสุข

การอยู่ร่วมกันในสังคม การมีความรักเริ่มจากครอบครัวแล้วแผ่ขยายไปสู่ผู้อื่น การให้ การใช้หลักใจ การแก้ปัญหาต่างๆ การหนีออกจากทุกข์ การหาทางออกของตนเองตามหลักทางพระพุทธศาสนา ซึ่งผู้อ่านนำไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จได้จริง

จุดที่เห็นควรนำเสนอ ควรศึกษาในประเด็นการเปรียบเทียบคนทำงานในกลุ่มอื่นที่มีอาชีพแตกต่างกัน การนำหลักการและวิธีการไปปรับใช้ ได้ผลแตกต่างกันอย่างไร การเปรียบเทียบระหว่างเด็กที่อยู่ในวัยทำงานกับผู้ใหญ่ทำงาน วิเคราะห์จากสภาวะแวดล้อมและประสบการณ์การทำงาน การวิเคราะห์ผลของผู้เกษียณการทำงานที่ให้ผลตอบแทนในบั้นปลายชีวิตเป็นอย่างไร การทำงานของผู้ด้อยโอกาสทางสังคมและผู้พิการจะมีผลแตกต่างกันอย่างไร และเพิ่มเติมรูปภาพประกอบในบางบท เพื่อให้ผู้อ่านที่เริ่มหัดอ่านหนังสือพระพุทธศาสนาเห็นภาพที่ประกอบเรื่อง มีความเข้าใจประเด็นต่างๆ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

หนังสือเล่มนี้ เป็นหนังสือที่กล่าวถึงเรื่องการทำงานอย่างมีความสุขตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ซึ่งจะต้องมีอิทธิบาท 4 คือ มีความรักหรือความพอใจในงานนั้น มีความขยันหมั่นเพียร การเอาใจใส่ดูแลและหมั่นไตร่ตรองพิจารณา ทบทวนอยู่เสมอ นอกจากนี้ยังสอนให้มองเห็นคุณค่าของการทำงาน งานนั้นก็จะกลายเป็นเรื่องสนุกและมีคุณภาพ เพื่อประโยชน์แก่สาธารณชน เป็นการเผยแผ่คำสอนธรรม สร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง และให้หลักแนวทางในการใช้ชีวิตในสังคมปัจจุบัน ซึ่งมีการตีพิมพ์หนังสือถึง 4 ครั้ง อันจะเป็นการรับรองการันตีเป็นอย่างดีของเนื้อหา ประกอบกับผู้เขียนที่มีความรู้ครบถ้วน ทั้งปรีชาปฏิบัติ และปฏิเวธในทางพระพุทธศาสนา ผู้เขียนใช้ประสบการณ์ที่เป็นอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญหลายด้าน เป็นนักวิชาการ นักบรรยายธรรมะ นักเขียน นักพูด และนักปฏิบัติธรรม ที่ทำให้เรื่องที่ยากแก่การเข้าใจให้เป็นเรื่องง่าย เข้าใจอย่างชัดเจนหายข้อสงสัยในทุกประเด็น

References

- Buddhadasa Bhikkhu. (2016). *Duty of Human*. First Printed. Bangkok : Thai Quality Book 2006.
- Kasee, P. (2008). *Dhamma Learning Book: Integration of Life through Buddha History*. First Printed. Bangkok : Liangchiang Printing.
- Phra Buddhakosajarn (P.A. Payutto). (2017). *Fruitful Work and Happy Human*. Forth Printed. Bangkok : Amarin Dhamma Priting.
- Phra Dhammamongkolyan. (2012). *Dhammas at Dawn 4*. Bangkok : Dhamma Mongkol Temple.
- Phramaha Bang Kemanando. (2016). *Five Precepts: Universal Ethics of the Buddha for World Peace*. Khon Kaen : Nanaklangvidya Printing.

